

Rozhodnutia Najv. Spr. súdu R. Č. S.

Najvyšší správny súd rozhodnul nálezom č. 9720/1925, že zamestnanci na r.-kat. cirkevných statkoch sú z penzijného poistenia v smysle § 2., bod 3. zákona č. 89/1920 vyňatí, majú-li zaručene normálne penzijné nároky.

Najvyšší správny súd pri odôvodnení tohoto nálezu podrobne prebie-
ra právnu povahu r.-kat. cirkevných statkov a služebný charakter za-
mestnancov na tých statkoch ustanovených. Bude dozaista zaujímavé aj širšiu
verejnú poznáť výklad Najvyššieho správneho súdu.

V predmetnom spore žalovaný úrad (ministerstvo sociálnej pečli-
vosti) vyriekol, že zamestnancami zákonne uznaných náboženských spo-
ločností môžu sa rozumieť len takí zamestnanci, ktorí vykonávajú vo
službách tejto spoločnosti úkoly a služby bezprostredne kultúrneho alebo
cirkevného rázu, nikdy však orgány, ktoré sú ustanovené k obstarávaniu
čisto súkromohospodárskych účelov týchto náboženských spoločností. Len
zprvu zmienení zamestnanci sú v priamom služebnom pomere k cirkvi a jej
organizácii a nie tiež zamestnanci na cirkevných statkoch. Rím.-kat. cir-
kevné statky nenáležia cirkvi, ako takej, ale sú majetkom tej či onej fary,
dekanstva, alebo biskupstva a zamestnanci na tých statkoch pôsobiaci sú
v súkromom pomere k fare, dekanstvu a biskupstvu.

Sťažnosť naproti tomu háji názor, že zamestnanci cirkevných stat-
kov sú v priamom služebnom pomere k cirkvi, ktorá vystu-
puje svojimi orgánmi na vonok jako útvar, vybudovaný na spoločnom
účele a jednotnej organizácii a prostredníctvom týchto plní svoje úkoly.

Najvyšší správny súd prijal názor sťažnosti a to z týchto dô-
vodov:

I. Zákon č. 89/1920 Sb. z. a n. vyníma z penzijnej poistnej povinnosti
zamestnancov náboženskej spoločnosti vôbec, aniž by kládol váhu na
to, aby tieto osoby boli činné v ústavoch kultúrnych, vyučovacích alebo
dobročinných, teda aby boli zamestnané jedine pri prevádzaní nábo-
ženského učenia.

Z tohoto plynie nezbytné ten záver, že bolo úmyslom zákonodárstva,
aby sa dostalo osvobodenie od penzijnej poistnej povinnosti všetkým
zamestnancom štátom uznaných náboženských spoločností bez rozdielu
funkcie a bez ohľadu na to, jaký obsah má ich činnosť.

Není preto názor žalovaného úradu vo shode so zákonom.

II. Není ale správny ani názor žalovaného úradu,
pokiaľ uvádza, že statky cirkevné nenáležia cirkvi
rímsko-katolíckej jako takej, ale že sú majetkom jednotlivých
cirkevných ústavov a z tejto skutočnosti vyvodí, že zamestnanci, usta-
novení pri cirkevných statkoch, nemôžu byť považovaní za zamestnancov
cirkev samej.

Pod cirkevným statkom (bonum ecclesiasticum) cirkve rímsko-
katolíckej má sa rozumieť súbor vecí a práv majúcich cenu
majetkovú, ktoré majú trvalé spojenie s niektorým cirkevným ústa-
vom a slúžia účelom cirkve. Aj keď sa uznáva podľa prevládajúcich ná-
zorov právnej literatúry, že právnym podmetom jednotlivých majetko-
vých podstat r.-kat. cirkevného majetku sú jednotlivé zariadenia a ústavy
cirkevné (kostoly, korporácie, benefícia atď.), a že i platné právo priznalo
ústavom právnú osobnosť, nesmie sa zabudnúť, že tieto ústavy, resp.
majetkové podstaty im náležajúce, neprestávajú medzi sebou právne sú-
visieť a že neztrácajú preto svoj zvláštny charakter a vlastnosť jako čl-
nok celého, veľkého organizmu cirkve.

Aj pozitívne právo (ríšsky zákon č. 50, z r. 1874) zdôrazňuje zásadu
solidarity cirkevných zájmov a z nich vyvodzuje právnu konsekven-

ciu, ktorú kodifikuje jeho objektívnu, právnu normu (sr. § 53. cit. z.). Podľa tohoto zákona vzhľadom na kolísajúce názory o vlastníctve cirkevných majetkov nemôže sa jednotlivým cirkevným ústavom priznať taká individualita ich právnych subjektov a tým ani taká ich samostatnosť voči sebe navzájom, jaká sa vyskytuje pri iných právnických osobách alebo osobách fyzických, ba naopak, musí sa konštatovať, že majetok jednotlivých cirkevných ústavov je venovaný pre celkový účel cirkevný a že sa pre tento spoločný účel môže použiť.

Tento spoločný účel má charakter istej singularity, ktorá sa zraží práve v tom, že, akkoľvek je tento majetok po svojej súkromoprávnej stránke decentralizovaný v jednotlivé majetkové podstaty, predsa nemá s ohľadom na verejnoprávne zájmy a svoju účelovú spojitosť vo všetkých vzťahoch tej právnej samostatnosti, ktorou sa vyznačujú majetkové súbory iných právnických osôb.

Nemôže sa preto v predmetnom spore ani tak klásť váha na súkromoprávny ráz majetkovej podstaty k určitému ústavu cirkevnému, u nehož je dotyčná osoba služebne činná, jako viac na okolnosť, jedná-li sa skutočne o ústav, resp. zariadenie, ktoré má dľa svojho určenia slúžiť potrebám a prospechu cirkve.

III. Pri tom treba ešte vziať aj do ohľadu organizačnú stránku rím.-katolícku a jej právne postavenie v štáte.

Dľa platného práva arcibiskupovia, biskupovia a biskupskí vikári spravujú vnútorné cirkevné záležitosti svojich diecézií podľa cirkevných predpisov, pokiaľ tieto neodporujú štátnym zákonom. Dľa tejto uzákonenej fundamentálnej zásady o právnom pomere cirkve katolíckej ku štátnej moci platí, že cirkve tá je voči štátu zastúpená episkopátom a že tento vykonáva najvyššiu moc v cirkevných záležitostiach za štátneho uznania a jeho ochrany. A pokiaľ podľa kanonických predpisov sú biskupovia nositeľmi plnej moci cirkevnej na určitom teritoriu, sú jednotlivé biskupstvá organizačné jednotky cirkve, ktoré v určitom, teritoriálne ohraničenom obvode vykonávajú cirkevnú moc a spravujú všetky záležitosti cirkve.

A katolícka cirkve, jako každá iná náboženská spoločnosť, potrebuje pre svoj cirkevný život vecí, určených k uspokojeniu hmotných potrieb. Veci tieto, pokiaľ stoletým vývojom sa utvorily, jako svojrázny majetok cirkevný, určený svojimi požitkami pre držiteľa určitého úradu cirkevného (biskupstva), sú spojené nerozlučiteľne a trvale s týmto úradom a nabýva tá osoba, ktorej dotyčný úrad riadne bol udelený, zvláštneho, vecného práva, ktoré právo a označuje »*ius in ipso beneficio*« (ius in re).

Preto tvorí biskupstvo jeden organizačný článok cirkve rímsko-katolíckej a je jednak jako cirkevný úrad, tak aj jako reprezentant cirkevného majetku s mím spojeného (*beneficio*), zariadenie cirkve rím.-kat. a slúži jej potrebám a zájomom.

Následkom toho nemôže sa dôvodne odoprieť osobám, ktoré sú pri správe tohoto *beneficiálneho* majetku služebne zamestnané, povahu zamestnancov ústavov cirkve rímsko-katolíckej a tým aj zamestnancov zákonne uznaných náboženskej spoločnosti.

Že je tomu tak, vyplýva ďalej aj z úvahy, že by ináč osoby, zamestnané v zariadeniach, slúžiacich materiálnym požiadavkom iných (nekatolíckych) uznaných náboženských spoločností, ktoré organizované súc podľa platných zákonov (ríšsky zákon č. 68/1874) jako náboženské obce, pokladané sú za samostatné právne subjekty, patrily pojmove do kategorie zamestnancov zákonne uznaných náboženských spoločností, naproti tomu ale osoby tie, pokiaľ by byly v službe v homogenných ústavoch a zariadeniach cirkve rímsko-katolíckej, za takýchto zamestnancov považovaní byť nemohly a to len preto, že majetok cirkve rímsko-katolíckej není dľa platného práva shrnutý po stránke súkromoprávnej v jednej majetkovej podstate, naopak tvorí rôzne právne subjekty.

Táto inkongruencia v právnom posudzovaní stejných skutkových pomerov núti ale k právneému záveru, že nebolo úmyslom zákonodarstva vylučovať z dobrodinného ustanovenia zákona č. 89/1920 Sb. z. a n. osoby zamestnané v službách cirkevnej vrchnosti cirkve rímsko-katolíckej pri užívaní obročného majetku a postaviť ich v tomto smere horšie než stejnorodých zamestnancov iných, zákonne uznaných náboženských spoločností.

Dr. C. Bařinka:

Přehled občanských rozhodnutí N. S.

Neobmedzené ručenie majiteľa za škodu spôsobenú jeho domácimi zvieratmi dľa § 112 z. čl. XII/1894, vzťahuje sa len na polnú škodu a nemožno ho rozšíriť aj na iné škody.

Žalovaná strana behom pokračovania pred odvolacím súdom chcela dokázať, že kočiš jej záprahu sedel na voze, že kone splašili sa preto, lebo automobil prichádzal s nezvyklou rýchlosťou a že kočiš (voják) nebol vstave kone skrotiť, lebo bol vyhodенý z vozu, teda že nehoda, z ktorej žalujúca strana odvodzuje jej žalobný nárok stala sa náhodou a že ona vykonala všetky ochranné opatrenia, ktoré boli v jej moci.

Odvolací súd pominul nariadiť dokazovanie, žiadané žalovanou stranou, lebo žalovaná strana, ako majiteľka koňov, zapríčiniвших škodu ručí za škodu v každom prípade a síce aj vtedy, jestli nehoda stala sa aj náhodou.

Dľa stálej súdnej praxi majiteľ zvierat ručí síce za škodu, spôsobenú domácimi zvieratmi, — ale zbaví sa ručenia, dokáže-li, že vykonal na zamedzenie tejto škody všetky ochranné opatrenia, ktoré boli v jeho moci.

Následkom toho odvolací súd mal nariadiť dokazovanie, žiadané žalovanou stranou okolnosti, vyššie označené, lebo jestli by sa tieto okolnosti dokázaly, — nemožno určiť ručenie žalovanej strany za škodu, povstajú náhodou.

Z týchto dôvodov bolo treba rozsudok odvolacieho súdu rozviazať a uložiť tomuto súdu, aby skutkový stav, po tejto stránke patrične zistil a aby potom znova rozhodol.

Rv III. 195/25 z 28. IX. 25.

Smluva, ktorú sa prenajima dom pre nevestinec, prieči sa dobrým mravom.

Smluva, z ktorej žalujúci svoje žiadosti a nároky odvodzujú a na ktorú svoje žiadosti a nároky zakladajú, bola uzavretá v tom smysle, že žalovaní do prenájmu dali a žalujúci do prenájmu vzali dom s príslušnosťami (zariadením) k tomu cieľu, aby v ňom bordeľský obchod prevádzali.

Smluva sa teda vzťahuje na taký obchod, ktorý sa prieči dobrým mravom, a preto nemôže byť predmetom platných úkonov a za takýchto úkonov nemôže vzniknúť zaviazanosť, ktorá by mohla byť pred súdmi žalobu uplatňovaná.

Uplatňovaní žiadosti a nárokov, v uvedenej smluve spomenutých, nemôže byť sudcovská pomoc poskytnutá.

Preto dovolací súd za opodstatnenú uznal tú časť dovolacej žiadosti žalovaných, ktorou žiadali na základe porušenia materiálneho právneho pravidla zamietnutie žaloby, a dovolacej žiadosti vyhovel, rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobu celkom zamietnul.

Rv III. 635/24 z 11. IX. 25.